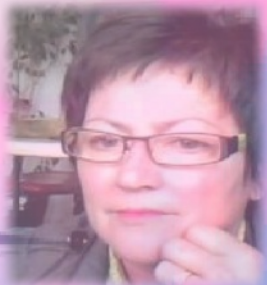

Refocussing

Two new variants
Binnen de focustherapie?

INSIGHT
INTERNATIONAL

EIP

Het vinden van rust en herstel bij een psychisch probleem of een stoornis is de grote wens van hem of haar die er door getroffen is.

Twee nieuwe varianten binnen de focustherapie?

Een kritische evaluatie in Bijbels licht

Inleiding

Bij de vraag in de titel van dit artikel moet gedacht worden aan twee in Nieuw Zeeland voorkomende therapievormen waarvan de eerste zich aandient onder de naam Refocussing, ook wel Refocussing Theory (afgekort RT en duidend op de theorie) of Refocussing Therapy (afgekort RFT en duidend op de toepassing van de theorie) genoemd. Daaruit zou vervolgens de tweede therapievorm voortgekomen (lees: analoog daaraan ontstaan) zijn die zich - *inmiddels* - bedient van de naam Insight Focused Therapy (IFT). Rond de beide therapievormen, en in het bijzonder daarbij hun ontstaan en relatie tot elkaar, hangt een - voorzichtig uitgedrukt - ietwat gênant te noemen zweem. De beginzin duidt dit al enigszins aan. Een en ander vraagt toelichting en deze wordt daarom vervolgens, voorafgaand aan een concreet beantwoorden van de in de titel gestelde vraag, als achtergrondinformatie weergegeven.

Achtergrondinformatie

Diane Divett

Aan de twee genoemde therapievormen zijn de namen van Diane Divett en Pauline Skeates verbonden. Beide dames, die christen zijn en zich van daaruit willen richten op een vorm van hulpverlening binnen een christelijke setting¹, werkten aanvankelijk nauw samen. Daarbij dient te worden aangetekend dat, op basis van gegevens op de site van Divett², Skeates niet de enige is geweest waarmee Divett (eerder en/of later) 'samenwerkte'. Zo noemt Divett de namen van bijvoorbeeld Jane Kay, Dianne Spain, Jill Findlay en Chris Jenkins die eveneens *naast* (alongside) haar zouden hebben gewerkt.

Pauline Skeates

De laatste, Chris Jenkins, sinds 1998 en dus in dezelfde periode als Skeates. De samenwerking tussen Divett en Skeates begon namelijk vanaf 1996/begin 1997 en duurde tot ongeveer 2001. Gemeld wordt dat de samenwerking tussen Divett en Skeates leidde tot ondermeer de oprichting van de City Counselling Company³. De gegevens op de bedoelde site van Divett doen nadrukkelijk vermoeden dat Divett binnen deze samenwerking, ondanks het collegiale karakter ervan, een duidelijk toonaangevende, coachende rol in het studie- en ontwikkelingsproces van (onder meer) Skeates heeft gespeeld. Zo toont een vergelijking van beider CV⁴ bijvoorbeeld duidelijk aan dat Divett degene is die de meest verregaande scholing heeft genoten. Verteld wordt⁵ dat Pauline Skeates, naast het ontvangen van de nodige training van Divett in de zogeheten door haar ontwikkelde therapie van Refocussing, tegelijk door Divett gevolmachtigd werd haar, in onder meer de toepassing van de therapie, te assisteren⁶.

Twee nieuwe varianten binnen de focustherapie?

Hoewel de samenwerking tussen Divett en Skeates aanvankelijk in goede harmonie verliep, is deze uiteindelijk stukgelopen op het moment toen bleek dat Skeates (in woord en geschrift) de theorie- en praktijkvorm van Refocussing (die door Divett geclaimd werd als door haar ontwikkeld) als (tenminste mede) de hare verkondigde en verspreide. Het conflict is tenslotte uitgelopen en uitgevochten in een juridisch proces, waarbij Diane Divett de naam Refocussing claimde als merknaam en vroeg om een verbod van het gebruik van onder andere deze naam door Pauline Skeates. Tegelijk claimde Divett een verbod op het gebruik van het, naar haar zeggen, door haar ontwikkelde en binnen Refocussing cruciale begrip 'God Spaces'.⁷ Skeates, die Refocussing (in theorie, geschrift en praktijk) aanvankelijk meende te mogen toepassen onder dezelfde naam en aansluitend onder de naam *Insight on Refocussing* - dus het begrip/de naam Refocussing meende te mogen gebruiken⁸ - heeft uiteindelijk op gerechtelijk bevel de naam moeten veranderen.⁹ De door haar gebruikte naam is nu Insight Focused Therapy geworden.¹⁰ De meesten vanuit haar in de periode voorafgaand aan de rechtszaak en in de periode daarna opgebouwde kring aan 'volgelingen' hebben deze veranderde naam inmiddels overgenomen. Deze volgelingen bevinden zich voor het overgrote deel buiten Nieuw Zeeland, onder andere ook in ons land.¹¹

Esther Jansen

De afdeling van Insight International in ons land staat onder leiding van Esther Jansen. Ondertussen komt men het binnen Refocussing gebruikte begrip 'God Spaces' veelal tegen als: 'God Spaces™'. TM is de afkorting voor Trade Mark en het is dit teken (™) dat bij een merk aangeeft dat het merk wordt geclaimd, maar nog niet als zodanig is geregistreerd.¹²

Naar eigen zeggen - en gezien vanuit de gerechtelijke uitspraak terecht - claimt Diane Divett hoogst persoonlijk de therapievorm onder de zojuist genoemde naam Refocussing, Refocussing Theory (RT) te hebben ontwikkeld en verwoord en in studies te hebben vastgelegd.¹³ Divett zou al vanaf 1995 zelfstandig aan de theorie en praktijk van de therapie vorm hebben gegeven. Dit zou ondermeer (bevestigend) naar voren komen uit haar proefschrift (*Refocussing: the development and definition of the theory and its therapeutic practice with critical analysis and illustrative case studies*) waarmee zij in 2004 promoveerde (als Ph.d Education, Psychology, Sociology, Pastoral care) aan de universiteit van Auckland (Nieuw Zeeland).¹⁴ In het licht van dit alles met betrekking tot de promotie het volgende:

Terwijl veel collega-promovendi van Diane Divett er geen bezwaar tegen hebben dat hun proefschrift (zij het soms na verloop van kortere of langere tijd) publiekelijk toegankelijk is, heeft Divett met een beroep op de Copyright Act van 1994¹⁵ van de haar door deze wet gegeven mogelijkheid gebruik menen te moeten maken door haar werk duidelijk aan te merken als 'intellectueel eigendom', en zodoende is haar werk niet zonder toestemming inzichtelijk¹⁶ en blijkbaar evenmin, zoals duidelijk is geworden, voor gebruik in welke hoedanigheid en vorm ook, toegankelijk, aan te halen, en/of te verwerken, of te integreren. Refocussing is mede om deze reden bij gerechtelijke uitspraak als merknaam aangemerkt.

Mag niet als tenminste opmerkelijk worden aangemerkt dat met betrekking tot de eerder genoemde personen waarmee Diane Divett heeft samengewerkt - Kay, Spain, Findlay en Jenkins - Divett meedeelt: "All have all completed post graduate research and now as a result of their own skills expertise each are registered facilitators of Refocussing" (vertaald: allen hebben hun doctoraalonderzoek afgerond en als resultaat van hun eigen kunnen en expertise is ieder van hen nu een geregistreerd Refocussing therapeut). Doelt zij hier, vooral lettend op de zinsnede: 'as a result of their own skills and expertise', op het conflict met Skeates? Wordt deze veronderstelling, zeker in het licht van wat in het procesverslag te lezen valt, niet versterkt door een op dezelfde site door haar gegeven oproep/waarschuwing om voorzichtigheid te betrachten wanneer men met geclaimde, gelijkwaardige therapievormen geconfronteerd wordt, terwijl ze aanvullend opmerkt: "[t]his includes the selling or translation of Refocussing written materials in any other country or language (French, Dutch, German, Spanish, Mandarin, Japanese, etc) , by authors implying to represent Dr. Diane Divett" (vertaald: dit houdt ook in de verkoop of vertaling van geschreven Refocussing.materiaal in elk ander land of taal

(Frans, Nederlands, Duits, Spaans, Mandarij, Japans, etc.)?¹⁷ Immers, andere voorbeelden van personen/instellingen waarmee Divett in conflict is (of is geweest) en waar in relatie daarmee voor 'namaak' materiaal gewaarschuwd zou moeten worden, zijn niet bekend.

Verder vanuit achtergrondinformatie...

Er kan en mag intussen (mede vanuit het voorgaande) worden vastgesteld dat het (of er nu gesproken wordt over Refocussing of Insight Focused Therapy) in principe om gelijkwaardige therapievormen gaat en dat de benaming in die zin synoniemen van elkaar zijn te noemen. Uit een tijdens de rechtszitting aan de orde gestelde mail van de hand van Skeates, nota bene al daterend van 1 oktober 2008 (vergelijk daarbij wat in noot 8 is aangegeven), blijkt een en ander m.i. overduidelijk.¹⁸

Op grond van alle commotie en feiten (en natuurlijk de gerechtelijke uitspraak) zou vastgesteld kunnen worden, dat het er de schijn van heeft dat Skeates zich schuldig heeft gemaakt/maakt aan (volledig dan wel gedeeltelijk) plagiaat. Een bewering al zou Insight Focused Therapy (IFT) 'een nieuw integratief counselingsmodel' zijn 'dat ontwikkeld is door Pauline Skeates en haar team uit Auckland, Nieuw Zeeland', zou dus op grond daarvan als een onterechte bewering (claim) van de hand gewezen moeten worden.¹⁹ Maar ook zonder deze gegevens is de bedoelde claim, zoals zal blijken, onterecht te noemen.

Echter, wanneer we dieper duiken in het inhoudelijke van de 'nieuwe' therapievorm in vergelijking met de focustherapie, dan is vanuit beschikbare gegevens de vraag zelfs gerechtvaardigd, of in principe ook Divett geen plagiaat heeft gepleegd/pleegt. En zou dus de vraag gesteld mogen worden of het betreffende gerechtshof wel juist heeft gehandeld. En dus is tevens niet in rechte is vol te houden dat de naam Insight on Refocussing (of simpelweg, zoals vóór de naamsverandering: Refocussing) door iedereen zou mogen worden gebruikt en Skeates met in haar kielzog onder andere de Nederlandse 'volgelingen', in lijn met de gerechtelijke uitspraak dus *onnodig* de naam hebben aangepast. Ook kan vanuit de vergelijking tussen deze 'nieuwe' therapievorm en de focustherapie de vraag worden gesteld, of Divett het begrip 'God Spaces' wel onder de noemer TM kan en mag plaatsen en of deze aanduiding in relatie tot Refocussing in feite niet eveneens een door iedereen vrij te gebruiken aanduiding moet heten.

Doel en basis van Refocussing (Insight Focused Therapy)

Wat wordt er oorspronkelijk door Divett beoogd met Refocussing/Insight (re)Focused therapy - daarbij in gedachten houdend dat Skeates haar volgens eigen zeggen 'natuurlijk' 'naadloos' ('...a natural seamless progression between the two...')²⁰ volgt²¹? Divett maakt duidelijk dat:

Refocussing beoogde/beoogt mensen een mogelijkheid te geven om met God's kracht en vooral met Diens aanwezigheid in contact te komen en op die wijze hen in staat te stellen te komen tot een uitgebalanceerde en holistische manier van leven. Refocussing zou zo niet alleen een degelijk onderzochte en deugdelijk ontwikkelde psychologische theorie (psychotherapie) te noemen zijn, maar zou zich ook en vooral onderscheiden door een duidelijk pastoraal counselinggehalte waarbij onderstreept zou moeten worden dat het zodoende gelukt moet heten met deze therapievorm, de theologie

en de psychologie succesvol en verantwoord met elkaar te verbinden. Kortom we zouden in deze 'nieuwe' therapievorm te maken hebben met een geslaagde poging

van wat wel integrationisme²² wordt genoemd. Het is onder meer op de site van Divett dat we een en ander als zodanig omschreven kunnen teruglezen. Boeiend is dat in een soort vlugschrift (vgl. noot 3)

de Deense therapeute Ellen Lind²³ aangeeft dat deze 'nieuwe' therapievorm 'gebaseerd is op het werk van verschillende theoretici'. In de reeks van de dan door Lind opgesomde 'verschillende theoretici' treffen we onder andere nadrukkelijk de naam aan van de man die als de 'oorsprong' van de focusideologie wordt gezien, Eugene Gendlin. Op de Nederlandse site van insight Focused Therapy (IFT Nederland) wordt gesproken over 'gebruikte... aspecten' en 'gecombineerde... principes' in relatie tot de 'nieuwe' therapievorm,

Ellen Lind

terwijl vervolgens wordt gesteld: Deze en *andere principes* (cursivering jgh)²⁴ zijn samen geïntegreerd tot een gemakkelijk toepasbare, non-directieve counselingmethode, die de ervaring en de perceptie van het huidige moment verhoogt en bevordert.²⁵ Toont ook een dergelijke opmerking niet aan dat het hier dus in principe niet gaat om een 'nieuw integratief counselingsmodel'? Maakt een en ander ook niet nieuwsgierig naar welke 'verschillende theoretici' Lind bedoelt en op welk gedachtegoed ('gebruikte... aspecten' en 'gecombineerde... andere principes') ondermeer IFT Nederland doelt?

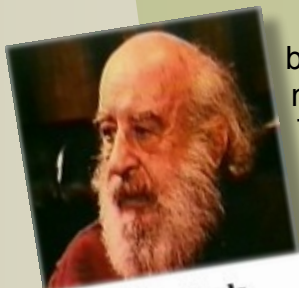
Bronnen

In haar 'vlugschrift' (zie noot 3) is Lind wat dit betreft meer expliciet dan IFT Nederland op haar genoemde site. Onder de noemer: 'References - Refocussing The Method' en de toelichting daarbij: 'The Refocussing method draws upon the work of a number of different theorists' maakt Lind melding van een reeks van 'verschillende theoretici', daarbij vermeldend, wat IFT Nederland dan noemt 'gebruikte... aspecten' en 'gecombineerde... principes'. Het opmerkelijke van bijna heel de door haar gegeven lijst is, dat ze vanuit christelijk, dit wil zeggen Bijbels, oogpunt nadrukkelijk te bevragen valt. Kun je als christen hulpverlener bronnen gebruiken die uitdrukkelijk occult besmet zijn? Kun je op oosterse filosofieën gebaseerde theorieën combineren met ideeën die voor 'christelijk' moeten doorgaan en dan in alle oprechtheid spreken van 'een nieuw integratief counselingsmodel' (waarbij dan gedacht moet worden aan de idee van Divett dat zij er naar eigen zeggen in geslaagd zou zijn theologie en psychologie succesvol te hebben geïntegreerd)? Het is alles behalve nieuw (eerder worden we geconfronteerd met een syncretisch model), en van een geslaagde integratie van theologie en psychologie kan toch evenmin gesproken worden, terwijl je als christen het model derhalve moeilijk onder de noemer counseling kunt plaatsen. We zullen een ogenblik, zonder te diep op een en ander in te gaan, stil staan bij een aantal van de door Lind genoemde namen.

David Grove

Als eerste vermeldt zij David Grove. Hij behoort tot de - New Age - [Findhorn Foundation](#) en is vertrouwd met onder andere boeddhisme en yoga e.d. Lind noemt Russell Withers met zijn Interactive Drawing Therapy. Hij hangt de New Age ideologie rond de twee hersenhelften aan en Therapeutic Imagery e.d. Op de lijst staat ook Aaron Beck wiens cognitieve therapie gebaseerd is op meditatie en op het boeddhistisch geladen mindfulness. Hij ziet en erkent wat zijn visies betreft, een overlapping met het

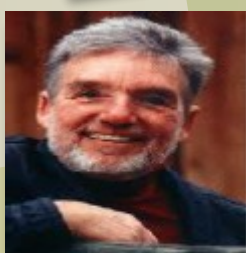

Fritz Perls

boeddhisme.²⁶ Wat te denken van de door Lind genoemde Fritz Perls en diens ideeën over Gestalt Therapie? Perls is vertrouwd met het zen boeddhisme dat zelfs nadrukkelijk zijn ideologie bepaalt.²⁷ Van de door Lind genoemde Sigmund Freud geldt: occultist pur sang. Op haar lijst valt als duo, met een verwijzing naar Social Constuctionism (Narrative), te lezen Michael White en David Epstein. White blijkt vertrouwd met het boeddhisme terwijl Epstein vanuit

Aaron Beck & Dalai Lama

John Bradshaw

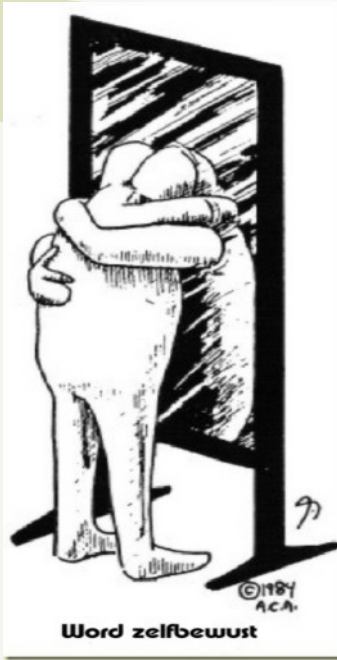
een boeddhistisch perspectief werkt.²⁸ Nog een naam van de lijst: John Bradshaw. Daarbij noemt Lind Innerchild Work. Ook Bradshaw is te linken met het boeddhisme terwijl het (de New Age kenmerkende) esoterische hem alles behalve vreemd is. Dan worden nog Jacob Levy Moreno, Herbert en Irene Goldenberg en Erik Erikson genoemd, namen waarbij ook de nodige kanttekeningen zijn te plaatsen. Kanttekeningen van óf belangstelling voor meditatie, mystiek, het esoterische, magie óf het occulte, terwijl Erikson geboeid was door de oosterse

Eugene Gendlin

filosofie, onder andere door het fenomeen reïncarnatie.²⁹ Tot slot mag de op de lijst van Lind genoemde Eugene Gendlin niet ontbreken, de man die algemeen

gezien wordt als de oorsprong van de focustherapie waarvan, zoals duidelijk zal worden, deze nieuwe therapievorm - of het nu is onder de naam Refocussing, Insight (re)Focused Therapy of welke andere naam er bedacht was of nog zal worden - niet verschilt, maar een duidelijke variant blijkt te zijn. Opvallend is hoe gemakkelijk, in vooral het kamp van Skeates, gesproken wordt over mindfulness, alsof het daarbij om een voor een christe accepteren ideologie zou gaan. Terwijl Skeates (n.b. met een beroep op de *ben* - Psalm 46:11) nadrukkelijk tegen 'volgelingen' in ons land daarover niet te spreken. Maar aangenomen mag worden principes' wel degelijk bekend is en rapievorm is het namelijk van cruciale *ness*'. Neem slechts de op de internationale Therapy voorkomende omschrijving van gaat om 'an integrative therapy which *ence theory and mindfulness-based* bijvoorbeeld uit handboeken van *ness*' onder andere in het bijzonder om een zaak die typisch te vangen is onder onder meer Gendlin kenmerkend). Ook duidelijke rol te spelen, zodanig, dat er kan worden dat zij bij niemand minder 2008 een training heeft gevolgd in MBSR

ten zonder meer vanzelfsprekend we dit gemak van spreken bij tekst *laat af en weet dat Ik God komen*³⁰, blijken bijvoorbeeld de openlijk (voor zover is na te gaan) den dat het als één van de 'andeeen rol speelt. In de 'nieuwe' thebetekenis bij het begrip 'aware-nale site van Insight Focused de therapie die aangeeft dat het *uses principals found in coher-awareness methodology*' (zoals Skeates blijkt, gaat het bij 'aware-'Inzicht in Zelf-bewustwording - mindfulness en de ideologie van bij Divett blijkt mindfulness een met betrekking tot haar gemeld dan Jon Kabat-Zin in New York in (Mindfulness Based Stress Re-tion).³¹

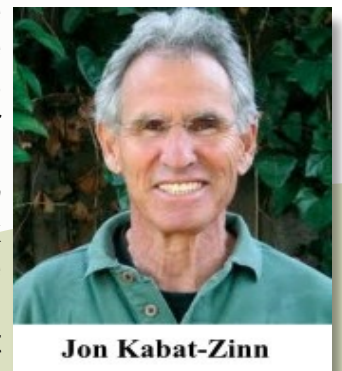

Mindfulness is een vorm van narcisme
Vgl. Judith Warner - New York Times

duc-

Vanuit zeker dit laatste moet met betrekking tot mindfulness - kort³² - het volgende worden opgemerkt:

De oorsprong van mindfulness is terug te vinden in het boeddhisme. Het was de zojuist genoemde Jon Kabat-Zinn die als hoogleraar verbonden aan het Universitair Ziekenhuis van Massachusetts vanuit zijn fascinatie voor meditatie een op *vipassana* (letterlijk: helder zien) gebaseerde techniek ontwikkelde om stress van zijn patiënten te verminderen. Is het toeval dat ook binnen de focustherapie die aan Gendlin wordt toegeschreven mindfulness zelfs een dusdanige rol speelt, dat Katje Wagner ten aanzien van het daarbij horende stappenplan van Gendlin opmerkt, dat het gaat om (vertaald) 'een oefening in mindfulness'?³³ Wat mindfulness aangaat, blijkt Skeates zich te richten op onder andere Daniel Siegel. Hij produceerde samen met Jack Kornfield de audio-CD met de veelzeggende en voor zich sprekende titel: *Mindfulness And The Brain. A Professional Training In The Science*

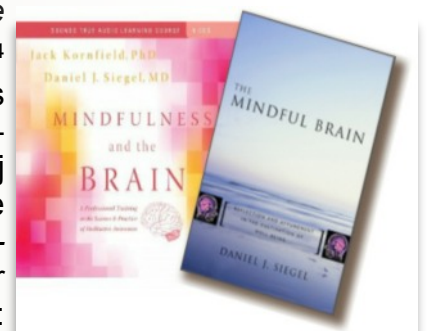

Jon Kabat-Zinn

*And Practice Of Meditative Awareness.*³⁴ Wat hierbij zeker vermeldenswaard is, is dat de genoemde bron nadrukkelijk uitgaat van het... boeddhisme. Of zoals bij een korte op internet opgenomen sessie onder de noemer: *Jack Kornfield : Mindfulness and the Brain with Dan Siegel* ter introductie (onvertaald) is weergegeven: *Buddha meets neurobiology in this interactive course on the power of mindfulness. 10-minute excerpt from "Mindfulness and the Brain: A Professional Training in the Science and*

Siegel - boeddha - Kornfield

"Mindfulness and the Brain: A Professional Training in the Science and

*Practice of Meditative Awareness" by Jack Kornfield, PhD. and Daniel J. Siegel, MD.*³⁵ (Tussen haakjes dient nog een bepaalde (overigens niet door Lind genoemde) bedenkelijke en voor de christen af te wijzen bron gewezen te worden, namelijk die van NPL dat direct in verband dat direct in verband gebracht kan worden met de New Age-ideologie van de twee hersenhelften.³⁶)

Vergelijking met de oorspronkelijke focustherapie

Wij zullen vervolgens een vergelijking maken met de focustherapie zoals toegeschreven aan Eugene Gendlin. Vooraf zij opgemerkt dat deze therapie in dit artikel niet als zodanig zal worden toegelicht, aangezien voor iedere geïnteresseerde het boek *De Focustherapie, IK of... Christus* als gratis e-book valt te downloaden.³⁷ In het genoemde boek wordt uitgebreid op de betreffende therapie en op de, op dat moment aan de schrijver bekende, varianten ingegaan. Bovendien zijn er intussen een aantal verhelderende artikelen verschenen op de site van Bijbels perspectief, in Bijbel en Onderwijs en onlangs in het oktobernummer van het blad Promise. Na enkele opmerkingen vooraf zal daarom worden volstaan met het aangeven van opmerkelijke overeenkomsten die erop duiden, dat het in de therapie van Divett en Skeates om niets meer of minder blijkt te gaan dan een zoveelste variant van op de aan Gendlin toegeschreven focustherapie. Voor achtergrondinformatie en/of toelichting, uitleg van te gebruiken begrippen vanuit de 'oorspronkelijke' focusideologie (of van daaruit eerder ontstane varianten) kan dus, al is er in dit artikel zeker geprobeerd zo helder en duidelijk mogelijk een en ander weer te geven, het zojuist genoemde e-book worden geraadpleegd.

We zagen hiervoor al dat de Deense therapeute en aanhangster van Skeates, Ellen Lind, wat betreft het aan Refocussing ten grondslag liggende bronnenmateriaal onder andere verwees naar Eugene Gendlin en daarbij noemt zij veelzeggend diens 'Focusing en 'The felt sense". Het mag mede van hieruit als voor de hand liggend worden beschouwd dat Skeates, die volgens eigen zeggen bekend heet te zijn met Maslow en dat in verband met het begrip 'need', 'behoefte', en dat op zijn beurt weer in relatie tot 'zelfverwerkelijking'³⁸, eveneens bekend is met Eugene Gendlin en diens ideeën. Het kan, zeker het opleidingsniveau van Divett vergelijkend met dat van Skeates, niet alleen vanzelfsprekend worden verondersteld maar zonder meer als stelligheid worden aangenomen dat Divett, als bron van de door haar als 'nieuw' verkondigde therapievorm Refocussing, tijdens haar universitaire studie aan de universiteit van Auckland (binnen Nieuw Zeeland qua onderwijskundig niveau hoog aangeschreven) in elk geval de naam van Gendlin, alsook van zijn werk heeft gehoord en mogelijk daarvan zelfs gedegen kennis heeft genomen. Dit laatste lijkt zeker gelet op aard en inhoud en vooral ook het begripgebruik binnen deze zogeheten, door haar ontwikkelde en qua naamgeving 'gepatenteerde' therapievorm (Refocussing wordt inmiddels namelijk gezien als een 'handelsmerk').³⁹ Dit betekent dat Refocussing/Insight Focused Therapy wel degelijk uit Amerika komt. Dit in tegenstelling tot de veronder-

THE UNIVERSITY
OF AUCKLAND
NEW ZEALAND

Te Whare Wānanga o Tāmaki Makaurau

stelling van bijvoorbeeld de coach en adviseur De Pender (die ook vertrouwd blijkt met mindfulness in zijn werkpraktijk⁴⁰) als zou deze therapievorm zijn ontstaan in een kerk in Nieuw Zeeland 'en deze keer niet uit Amerika komt'. Wat daarnaast te denken van de beïnvloeding vanuit eerder, bijvoorbeeld door Lind, genoemde bronnen. Wanneer we kijken naar de verwantschap met de focustherapie zoals die ontwikkeld heet te zijn door Eugene Gendlin en naar de daarmee meer dan verwante terminologie zoals te vinden bij de beide dames van Refocussing/ Insight Focused Therapy dan blijkt er niet alleen sprake te zijn van een overduidelijke overeenkomst, maar concreet inhoudelijke gelijkenis. Het enige verschil is de 'verpakking' en 'naamgeving'. Evenals bij de oorspronkelijke focusideologie, en de daaruit ontwikkelde varianten, blijkt ook hier het putten uit (onder meer) oosterse bron, en wel met

Eddy de Pender

name het boeddhisme, evident. Wanneer iemand als Divett zichzelf verwant voelt met de charismatische beweging dan kan en mag men zich afvragen waar op dit punt sprake is van geestelijk onderscheidingsvermogen. Hetzelfde geldt voor Skeates (zij noemt zich wel, gemeend, christen) al verwijst zij niet naar de charismatische beweging.⁴¹ Zonder enig commentaar gaat Skeates schijnbaar mee met Divett (voor en na de breuk - zie noot 8 en 9) die zonder schroom te kennen geeft dat haar therapievorm duidelijk cultureel bepaald is. Wanneer Divett namelijk aangeeft dat de Refocussing Therapy (RFT) het resultaat heet te zijn van haar werk als 'pastoraal-theoreticus-in-actie' (naar haar zeggen is dat al bijna 30 jaar), spreekt ze gelijktijdig over het daarbij beïnvloed zijn door een 'Maori (Tuhoe) 'whakapapa' (familiegeschiedenis).⁴² Wie zich daarin verdiept, stoot onherroepelijk op animisme en occultisme. Opnieuw is de vraag gerechtvaardigd of dit te rijmen valt met het christelijk geloof. Tegelijkertijd maakt Divett er geen geheim van de therapie te presenteren in een holistisch 'seven foci meta-system'.⁴³ Het begrip holistisch moet hier evenals bij de oorspronkelijke focusideologie het geval is, als New Age-geladen worden opgevat. Ook bij Skeates speelt dit begrip als zodanig een rol. Divett geeft naar eigen zeggen in de therapie ruimte aan en een versterking van het *eigen* gods idee en ervaring, knowings (een begrip dat ze ook even gemakkelijk vervangt door 'rituelen'. Let bovendien op het gebruik van het bijvoeglijk naamwoord 'eigen' in relatie tot 'gods idee en ervaring' - dit doet denken aan de ruimte/waarde die Gendlin wat deze aspecten aangaat, zowel t.a.v. gods idee als ervaring, toekent).

Doel van de therapie is evenals bij de oorspronkelijke focusideologie heelheid⁴⁴ en evenals bij de focusideologie staat selfawareness (zelfbewustzijn, zelfverwerkelijking) daarbij op de allereerste plaats. Het spreken over God (en daarbij het aanhalen en zich beroepen op de Schrift - waarover straks meer) is verankerd in dit streven naar zelfverwerkelijking - zelfbewustzijn, selfawareness. Zelfbewustzijn wordt nota bene 'een sleutel... in de verandering naar een positief en een gezond leven met God' genoemd.⁴⁵ Let daarbij op de aangegeven gebruikte (gecombineerde/opgenomen) ideologie van de twee hersenhelften en mindfulness, zaken die we eveneens in gelijke zin binnen de oorspronkelijke focusideologie tegenkomen. Ook Lind stelt ten aanzien van de toen nog door Skeates gebruikte term Refocussing (in Insight on Refocussing) het aspect van selfawareness voorop en als nodig om tot persoonlijke groei te komen, een groei die (onvertaald) ook inhoudt (Lind gebruikt: incorporating) 'a God focus'. Zij stelt (onvertaald) dat het doel is: to introduce various ways of enabling people to connect with the healing presence of God...'. Opmerkelijk is hier het gebruik van 'various ways'. Leg een en ander naast de oorspronkelijke focustherapie en de gelijkenis wordt overduidelijk zichtbaar. Daarnaast kent de oorspronkelijke focustherapie ook de terminologie van 'presence' en 'space' e.d. Met betrekking tot het laatste, 'space' wordt wel gesproken over 'clearing a space' (CAS). Dat brengt ons bij het spreken over 'God Spaces'.⁴⁶

Het (eigen) gods idee en de ervaring/ontmoeting, waarover Divett spreekt, krijgt volgens haar ruimte binnen (ieders) 'God Spaces' (zie hierna). Als omschrijving geeft Divett aan (vertaald): "God Ruimte' is een geestelijke, *bovennatuurlijke* ruimte die *elk* (cursivering en jgh) mens bezit in zijn contact met God".⁴⁷ Wanneer Divett zich, om de gegeven omschrijving van 'God Spaces' te

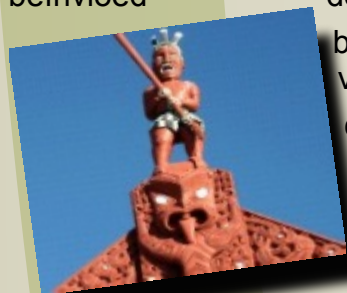
According to Tuhoe, our physical human whakapapa begins with the Mist Maiden and her lover, our great ancestral mountain, tucked away in the Urewera forest, Maunga Pohatu. She is draped in moss, as a symbol of her delicate feminine water which affords life on stone, which in turn allows other forms of life to grow. she is indeed the goddess ancestress of Tuhoe, the Children of the Mist.
(Turumanina)

bewijzen, beroept op allereerst Romeinen 1 dan doelt zij, gelet op de omschrijving, op vers 19 dat zegt: *...daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard.* Vervolgens wijst ze op het gegeven dat Blaise Pascal spreekt over een (vertaald) 'door God geschapen vacuüm in ieder mens' of zoals wij wel spreken over een 'ingeschapen Godsbesef'. Echter, beide 'bewijzen' houden niet. Allereerst dient bij de uitleg van Romeinen 1:19 ook vers 20 meegenomen te worden. Dan blijkt Paulus allermintst te doelen op 'een geestelijke, bovennatuurlijke mogelijkheid/eigenheid' die de (elk) mens zou bezitten om God te kennen. In Romeinen 1 spreekt Paulus namelijk uiterst nuchter over 'een met het verstand doorzien' (vers 19). Of gaat Divett hier voor een kabbalistische interpretatie van het zeventvoudige pad (zie hierna en noot 52)? Paulus laat in Romeinen 1 weten dat elk mens met een gezond verstand slechts simpelweg naar de schepping behoeft te kijken en die mens zal de hand van de Schepper moeten erkennen. Blaise Pascal doelt erop dat elk mens (als schepsel van God) ten diepste beseft dat er meer is, een Schepper en dat wil de mens echt mens zijn, hij God in Jezus Christus moet erkennen. Elk mens draagt volgens Genesis ten slotte Zijn stempel. 'Ik' wordt pas 'ik' als 'ik' mezelf volkomen geef aan God bij/aan het kruis. Jezelf op die wijze verliezen, zoals Jezus zegt in bijvoorbeeld Lucas 9:24, doet jezelf vinden; sterven geeft leven. Een wet die in de natuur valt af te lezen. En zo komt ook Pascal in feite uit bij Romeinen 1. Een en ander neemt, volgens hetzelfde Romeinen 1, niet weg dat de mens door de zondeval de neiging heeft dit godsbesef te ontkennen of te verdraaien en dat om God te ontlopen. De enige 'God Ruimte' is daarom het kruis. Door de zondeval is het boek van de schepping niet zonder meer leesbaar. We hebben genade *om niet* nodig - vergelijk Mattheüs 10:8 (een interessant gegeven waarop aan het slot wordt teruggekomen).

Bijbelse of religieuze achtergrond?

Zoals we zagen maakte Divett er geen geheim van dat haar Refocussing ook in 'belangrijke mate' is beïnvloed door haar culturele (lees religieuze - jgh) Maori-achtergrond. Ze wijst daarbij

bijvoorbeeld met het oog op 'knowing'⁴⁸ op de overgeleverde kennis van haar voorvaders. Wat zij in dezen ten beste geeft, geeft ieder Bijbelgetrouwe christen te denken.⁴⁹ Hoewel zij theologisch een en ander probeert te onderbouwen met onder meer een beroep op Gordon Fee, is het maar de vraag of deze daarmee gelukkig zou zijn als hij alle in's en out's van de therapie zou kennen (om maar te zwijgen over de genoemde gebruikte oosterse, occulte en New Age bronnen). Bovendien valt

Gordon Fee

het te betwijfelen of zij hem werkelijk recht doet. We moeten hierbij vooral denken aan Divett's genoemde 'leer' rond 'God Spaces' en hoe zij daarbij spreekt over 'to locate, access and develop "God's empowering Presence"'. Bedoelt Fee datgene waar zij naar toe wil met 'God Spaces' en die lokaliseren en ontwikkelen? Het is juist dit aspect (God Spaces) dat bij haar een belang-

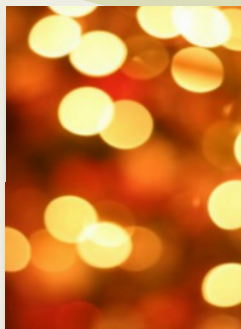
rijke plaats inneemt. Het is goed om te luisteren naar de werkgroep 'Terug naar De Bijbel' wanneer deze conclusies trekt op basis van uitspraken van Divett op haar eigen website.⁵⁰ Lettend op de daar geuite kritiek, rijst de vraag: in hoeverre komt Divett in haar bedoeling uit bij wat de focustherapie (en al haar varianten) onder soortgelijke noemer (synoniemen) bedoelt. Deze vraag

is daarom legitiem, omdat er, als het gaat om het gebruikte jargon, meer gelijkenis valt op te merken, en zeker wanneer dit jargon daarbij in een gelijkwaardig te noemen setting voorkomt. Het geheel krijgt zonder meer een bedenkelijk karakter wanneer er in het totaal van de ideologie van Refocussing, zoals hiervoor geconstateerd, gesproken wordt over twee hersenhelften en mindfulness, alsof het gaat om voor de christen volkomen acceptabele zaken. Dit vooral als nadrukkelijk blijkt dat voor beide zaken elke wetenschappelijke grond ontbreekt en ze uitdrukkelijk voortkomen uit de New Age koker en het boeddhisme. Zaken die toch volkomen strijdig met het christelijk geloof genoemd moeten/mogen worden. Bovendien voert, zoals eveneens hiervoor aangegeven, in de theorie van Refocussen de humanistische gedachte van zelfverwerkelijking de

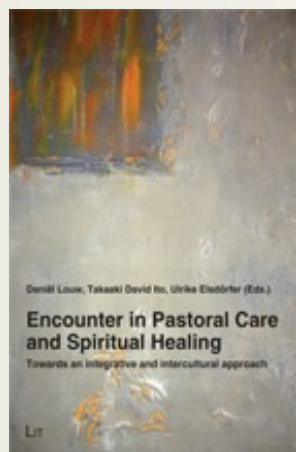
bovenaan en ligt die gedachte ten diepste ten grondslag aan het in contact met God komen: het IK voorop.

Kent Gendlin een stappenplan, Divett spreekt over 'the seven foci integrative system' en dat toegepast onder de noemer holistisch (onvertaald): "...a wholistic counselling theory that proposes a way to identify (lees: het IK vinden jgh) and attend to needs (lees: zelfverwerkelijking jgh) by employing a unique 'seven foci integrative system'" (geeft de Bijbel ook maar ergens 'een zevenvoudig pad' aan?⁵¹ jgh). Sprekend over 'needs' moet bij Divett evenals bij Skeates gedacht worden aan Maslow. Belangrijk daarbij is de volgende opmerking die Divett maakt (onvertaald): "A primary assumption in RF is that people have *transpersonal* (cursivering jgh), interpersonal, and intrapersonal dimensions, in which needs manifest". Opmerkelijk is (hier) het gebruik van 'transpersonal' - dat doelt op een religieuze ervaring. Opnieuw raken we daarmee de gedachten van de oorspronkelijke focustherapie. Ook daar is sprake van de 'awareness' in de 'Gods Space', al wordt dan slechts gesproken over 'space' of wordt een ander gelijkwaardig synoniem gebruikt.⁵² Het doel? Daar verwerkelijkt zich het IK in de zogeheten ontmoeting met God (charismatisch ingestelde mensen zou dit volgens Divett in het bijzonder aanspreken - de eerlijkheid gebiedt om toe te geven dat in die kring wat vaak het occulte wordt verward met gaven van de heilige

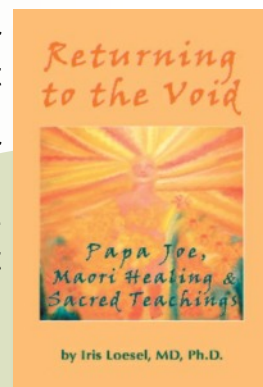

Geest).⁵³ We raken hier Gendlin's 'still small voice'.

In het boek *Takaaki Ito* van Daniël Louw somt Divett vanaf pagina 30 een aantal stappen op. Een ieder die deze stappen serieus doorneemt en tegen het licht van Gods Woord legt, kan en zal niet anders dan constateren dat dit alles veel weg heeft van guided meditation, terwijl er linken zijn te leggen (zie bijvoorbeeld stap 5) met visualiseren en kinesiologie (met dit laatste komen we in de buurt van het sjamanisme en de magie, terwijl een en ander (opnieuw) nauw verbonden is aan de theorieën rond de twee hersenhelften). De weergegeven stappen doen uitkomen bij het 'magisch denken'. (Het in stap 2 voorgestelde komen we ook binnen de focusideologie tegen.) De aangegeven stappen dragen blijkbaar duidelijk de animistische trekken van de Maoricultuur in zich. De stappen brengen tot, dan wel helpen te komen tot 'knowing'.

Divett's spreken over 'knowing' en 'knowledge' kan onder meer naadloos gelegd worden naast wat Gendlin stelt onder de noemer 'implicit', terwijl dit bij haar direct verbonden is met het centrale, cruciale aspect van Refocusing: 'God Spaces' (zie hiervoor). Binnen de focustherapie wordt dit, zoals zojuist gesteld, gedaan met (ten minste inhoudelijk) soortgelijke begrippen. Bij Gendlin komen we dan uit bij 'the edge of awareness' en we weten inmiddels wat dit ten diepste inhoudt (zie boek).⁵⁴ Zoals dit punt door Gendlin als moeilijk te omschrijven is aangegeven, zien we hetzelfde bij Divett.⁵⁵ Het begrip 'stamt' volgens Divett uit

een ontdekking gedaan tijdens onderzoek in 1995.⁵⁶ En net als bij Gendlin is het gestoeld op ervaringen opgedaan tijdens het werken met cliënten. Het mist dus, evenals bij hem, elke wetenschappelijke onderbouwing en gaat slechts terug op transcendentale ervaringen. Opmerkelijk is vervolgens dat ook Divett evenals Gendlin vervolgens het begrip 'shift' gebruikt (zij spreekt van 'paradigm shift' en Gendlin van a felt shift) en eveneens als hij spreekt over 'dat wat er al was'. Boeiend is een en ander eens te vergelijken met de focusideologie zoals voorgestaan door Kathy McGuire (navolgstster van Gendlin en horend tot de FOT-ers) in wat zij noemt Creative Edge Focusing.⁵⁷ De 'weg' die Divett in dit alles aangeeft ((locate (find), access (experience) and describe (develop) met daarbij als 'tools' 'the logic, the thinking, the feeling, the hearing' en/of elke andere 'sensory perceptions (sense, felt sense jgh) people provide'))⁵⁸ laat duidelijke overeenkomsten zien met de in het boek *De Focustherapie, IK of... Christus* behandelde focusideologie. Het maakt niet uit hoe je 'dat wat er in feite al was' noemt, noem het God.⁵⁹

Conclusies

Kortom, we zitten volledig in de oorspronkelijke focuswereld zoals behandeld in het genoemde gratis te downloaden e-book! De integratie van psychologie en theologie is ook hier niet meer dan het voorzien van heidense (in dezen, occulte, aan de oosterse wijsheid verwante Maori- en New Age-) praktijken van een Bijbelwoord of tekst en een onterecht daarbij aanhalen van (soms vermeend) betrouwbare theologen. En dan het opmerkelijke gegeven dat Divett dit alles inherent vindt aan het charismatische en daarbij graag herinnert aan de Toronto Blessing⁶⁰... dat geeft te denken! Wanneer zij spreekt over '(empowering) Presence' mag en moet elk Bijbelgetrouw christen zich afvragen met welke Aanwezigheid iemand in Refocussing en Insight Focused Therapy werkelijk te maken heeft/krijgt. De Bijbel waarschuwt niet voor niets voor het gegeven dat de duivel zich kan voordoen als een engel van het licht (2 Corinthiërs 11:14). Wanneer Jezus in Mattheüs 7:21 zegt: *Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is*, is dat dan geen waarschuwing? Immers is het occulte, New Age en de oosterse filosofie alsook de humanistische filosofie Hem welgevallig? Kan dat vallen onder Here, Here en gelijk staan aan het doen van de wil van de Vader? Daarbij is het goed te bedenken dat het doen van de wil van de Vader gelijk is aan het houden van Zijn geboden en het bewaren van Zijn Woord. Laat daarom het gebruik van Gods Woord bij een therapievorm als de hier behandelde ons niet verblinden. Het gebruik van Gods Woord is geen enkele garantie van betrouwbaarheid. Zonder Divett en Skeates in een negatief daglicht te willen stellen (en daarmee hun 'volgelingen') of te willen twijfelen aan hun christen-zijn of oprechtheid, mag niet uit het oog worden verloren dat de duivel een meester is in het maskeren van zijn werk met een beroep op Gods Woord. Hij moet in dezen gezien worden als een uiterst bekwaam theoloog. In dat licht kan nog worden gewezen op een voorbeeld dat de Werkgroep Terug naar de Bijbel heeft genoemd met betrekking tot het Bijbelgebruik bij Refocussen. (Daarnaast plaatst de genoemde werkgroep bij de site van Divett en de site van de Nederlandse Skeates aanhang - toen nog opererend onder de noemer Refocussing - een aantal rake vragen en kanttekeningen.⁶¹) Divett gebruikt ter verdediging van Refocussen (dat nu dus gelijk is te stellen aan Insight Focused Therapy van Skeates) de tekst Jeremia 29:11 waarin God zegt: *Want Ik weet, welke gedachten Ik over u koester, luidt het woord des HEREN, gedachten van vrede en niet van onheil, om u een hoopvolle toekomst te geven*. Het blijkt dat evenals bij het aanhalen door Divett van Romeinen 1 gesproken moet worden van een onjuist en een uit zijn verband aanhalen van deze tekstplaats. Het is een troostwoord voor de ballingen uit die tijd en mag een bemoediging zijn voor elke gelovige in alle tijden, maar kan niet gebruikt worden om een therapievorm te verdedigen, al helemaal niet wanneer deze therapievorm niet valide blijkt en in strijd is met Gods Woord.

Bezorgd signaleert de genoemde Werkgroep Terug naar de Bijbel dat nergens op de betreffende sites gesproken wordt 'over het werk van God de Vader, over het verlossingswerk van Jezus Christus en over de noodzaak

van het ontvangen van de Heilige Geest'. Terecht voegt de werkgroep hieraan toe: "Juist deze aanwezigheid in het leven van een christen kan de verandering van focus bewerkstelligen". Niet IK, maar Christus. Misschien dat op dit punt Divett en Skeates, alsook hun inmiddels talloze 'volgelingen', moeten refocussen: richt je oog alleen op Jezus, de leidsman en voleinder van het geloof (vgl. Hebr. 12:2). Dan gaan zij zien wat er toe doet, namelijk dat er geen andere weg is tot verlossing, bevrijding en heil - het ervaren van Zijn aanwezigheid - dan in Jezus Christus alleen. Deze

Jezus biedt verlossing, bevrijding en heil aan op een voor ieder begrijpelijke wijze: het drukken van zijn voetstappen - het kruis, het jezelf volkomen geven - sterven aan jezelf. Hij nodigt en

GRATIS

zegt: *komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.* Geen mindfulness, hersenhelften en verder focusjargon of wat dan ook en... dat om niet, want Hij heeft betaald. Dit brengt ons bij een volslagen ander, maar minstens zo belangrijk punt dat te plaatsen is onder de eerder genoemde tekst Mattheüs 10:8, waar staat: *Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit. Om niet hebt gij het ontvangen, geeft het om niet.*

Om niet...

Moet het niet als vreemd worden aangemerkt, ja als beschamend dat iemand als christen meent een manier gevonden te hebben om een mens in nood te helpen en die manier gaat patenteren en als merknaam exploiteren om zo winst te maken uit de nood van een ander? Natuurlijk kan en mag aangedragen worden dat een arbeider zijn loon waardig is, maar stel u even het volgende voor:

De Vader zond Zijn Zoon om de mens in nood de weg uit die nood te wijzen, de weg naar het kennen van Hem in de meest volledige zin van het Woord, heil. Hij schrijft de oplossing in bloed en tekent die uit aan het kruis en bekrachtigt deze met de opstanding en verzegelt het vervolgens met de uitstorting van de Geest. Gepatenteerd? Met een beschermde merknaam? Doet dat niet denken aan Simon de tovenaer die dacht dat het voor geld te koop was? Let op het antwoord van Petrus: *Uw geld zij met u ten verderve, daar gij gemeend hebt de gave Gods voor geld te kunnen verwerven. Gij hebt part noch deel aan deze zaak, want uw hart is niet recht voor God* (Hand. 8:20, 21).

Daar stuurt Jezus de 72 uit, met een gepatenteerde opdracht onder een beschermde merknaam? Met een winst oogmerk?

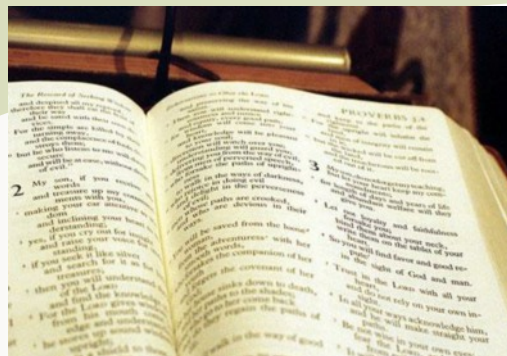
Stel je voor dat Paulus, die in vergelijking met de andere apostelen op een onvergelykbare wijze het geheimenis geopenbaard heeft gekregen, deze ultieme boodschap - inhoudend verlossing, bevrijding etc., kortom zingeving, heil voor de mens, ontmoeting bij uitstek met de levende God, ja het huwelijk met de Zoon van God, Jezus Christus - als merknaam had gepatenteerd: 'Paulus' Geheimenis', en met

een beroep op een 'copyright act van dat tijdsgewricht' die boodschap had afgezekerd en er vervolgens een heel 'bedrijf' rondom had opgestart: Paulus' Geheimenis international Ltd.... onvoorstelbaar! Dan komen daar Silas, of Timotheüs, die met hem meewerkten, of een Aquila en Priscilla en die gaan het geheimenis in de naam van Jezus, maar op eigen titel verkondigen en Paulus besluit een

rechtszaak aan te spannen.... Opnieuw, onvoorstelbaar. Kun je met een ontvangen inzicht (een inzicht dat je als christen toch aan Gods voorzienigheid moet toeschrijven) zo omgaan? Onderstreept dit alles niet nog eens het niet van boven komen van (een) dergelijk(e) inzicht(en)?

Staat niet helaas maar al te vaak een door mensen bedachte visie boven Gods Woord? Het wordt tijd dat de kerk, de gemeente weer vindplaats van heil wordt en dat op basis van Gods Woord. Nodig is

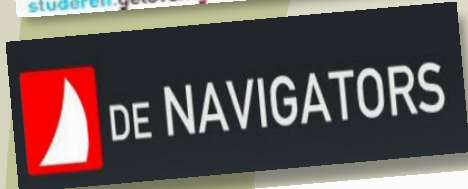
zielzorg om niet! Het is uitermate betreurenswaardig te zien dat er zoveel positief-christelijke instelling-en en organisaties blind achter de meest on-bijbelse zaken aanlopen en de mening zijn toegedaan, dat zolang er maar een tekst aan gekoppeld is, het goed is ... *Mijn volk gaat ten gronde door het gebrek aan kennis* (Hosea 4:6), terwijl zelfs op geraffineerde wijze Gods Woord ondergeschikt wordt gemaakt aan eigen ideeën en inzichten. Daarbij komt nog dat Gods volk meer oog heeft voor zichzelf, het eigen welbevinden, het IK, dan voor Hem om Wie het moet gaan, Jezus Christus. Het wordt hoogtijd om de muren rond Jeruzalem, de bruid van Christus, te herbouwen. Echter, alles wat zich op dit ogenblik voordoet, lijkt eerder een vervulling van

het teken van de tijd dat is aangekondigd met de woorden dat *het oordeel begint bij het huis Gods* (1 Petr. 4:17). Is er nog redden aan? De eerder aangehaalde Werkgroep Terug naar de Bijbel gaf/geeft een te overdenken advies: "Zoek het meer in de Bijbel en in vertrouwde pastorale werkers als er zich problemen voordoen. Het beste is het om dit via de eigen gemeente of kerk te doen".

Tot slot

Het is met grote aarzeling dat gesteld moet worden dat het onthulde geheel een bedenkelijk karakter krijgt wanneer tijdens het onderzoek naar voren komt dat wat de aanhang van deze behandelde variant van de focustherapie in ons land aangaat, zij (naar eigen zeggen!) haar invloed doet gelden binnen niet alleen kerken en evangelische gemeenschappen en persoonlijke levens, maar ook in christelijke organisaties die graag bekend staan om hun Bijbelse principes. In relatie tot Insight Focused Therapy worden bijvoorbeeld organisaties als IFES en Navigators genoemd. Stellen we ons voor, op basis van het onderzoek en de in dit artikel gegeven neerslag daarvan, dat deze studentenverenigingen zich (bewust of onbewust of onnadenkend) inlaten met antichristelijk gedachtegoed verpakt in Bijbelteksten en met nota bene een beroep op God. Een te denken gevende zaak is, dat menig therapeut die deze therapie voorstaat, aangeeft gelieerd te zijn aan Zegenend Helpen. De vraag is of de genoemde organisaties zich met de weergegeven achtergronden kunnen (willen blijven) associëren.

NOTEN:

¹ Met betrekking tot Divett schrijft Daniël Louw e.a. dat 'pastorale zorg, met daarbij het accent op het helpen van mensen om met God in contact te komen en Hem te doen ervaren' haar passie is. Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), *Encounter in Pastoral Care and Spiritual Healing, Towards an integrative and intercultural approach*, Lit Verlag, Munster 2012, p.18.

² Vgl. <http://www.refocussing.com/about/history/>.

³ Vgl. het document (vlugschrift) van de Deense therapeute Ellen Lind - <http://www.haaboqudveje.dk/> (klik [hier](#) voor een te downloaden kopie).

⁴ Vgl. <http://refocussing.co.nz/about/who-is-refocussing/>. Voor CV Pauline Skeates zie verwijzing noot 3.

⁵ Vgl. gegevens noot 3.

⁶ Vgl. De gerechtelijke uitspraak [hier](#): Ms Skeates (the first defendant) was associated with Dr Divett from about early 1997 until about 2001. Within this period Ms Skeates received training in Refocussing from Dr Divett and for a time was a trustee of the second plaintiff whose affairs she assisted Dr Divett to manage and organise.

⁷ Klik [hier](#) voor het volledige verslag van de uitspraken van het gerechtshof.

⁸ De basis voor deze gedachte is naar alle waarschijnlijk te vinden in het volgende: in een tweetal beëdigde verklaringen had Skeates namelijk te kennen gegeven dat zij nauw betrokken was geweest bij, en als zodanig een belangrijke bijdrage had geleverd aan, de ontwikkeling van de therapie ten tijde van de samenwerking. Vgl. de beëdigde verklaringen van 24 december 2009 en 8 september 2010 zoals opgenomen in de [gerechtelijke uitspraak](#).

⁹ Opmerkelijk is op zijn minst het gegeven dat Skeates al in 2008, vanwege het (toen al slepende) conflict met Divett, aan derden te kennen heeft gegeven (en dat vrijwel zeker op basis van [een bereikte overeenkomst met Divett](#)) de naam te zullen veranderen (zo blijkens een e-mail van 1 oktober 2008): 'I am currently formulating a name for my therapy which I will release to you as soon as I can, but in essence its content is completely consistent with the overview that I conveyed at the last International Conference.'

¹⁰ Noemenswaard is hier dat de gerechtelijke uitspraak meldt: *Insight Focused Therapy is the name of the theory Ms Skeates says she developed to take the place in her business activities of Dr Divett's Refocussing theory.*

¹¹ Hoewel de rechter geen middelen bezit om aanpassing in andere landen af te dwingen, zien we dat deze verandering wel is overgenomen door de 'volgelingen' in ons land. Vgl. [hier](#) (de wijziging van:) www.refocussing.nl (naar:) <http://www.insight-international.nl> [hier](#). Opmerkelijk is dat het de Deense therapeute Ellen Lind is die het gebruik van de oorspronkelijke benaming heeft aangehouden, zie [hier](#).

- ¹² De aanvraagprocedure van registreren loopt veelal nog.
- ¹³ Voor alle duidelijkheid dient nogmaals op het gegeven gewezen te worden dat als het gaat om de toepassing van de theorie in de praktijk, er gesproken wordt over Refocussing Therapy (RFT).
- ¹⁴ In de samenvatting van het proefschrift wordt namelijk gesproken over: '...psychological and theological research conducted in 1995' - doelend op het verichte onderzoek door Divett. Vgl. <https://researchspace.auckland.ac.nz/handle/2292/1277>. Opgemerkt zij dat voor het proefschrift van Divett al in 2002 een doctoraalstudie over Refocussing was verschenen van de hand van Jane Kay (M.Ed counseling dissertation, The University of Auckland) onder de titel 'An Evaluation of Clients' Experiences of Refocussing Therapy. Kay heeft met Divett samengewerkt (sinds, of even voor, 1993) en mee onderzoek gedaan. Interessant is in hoeverre zij claims op de ontwikkelde theorie/praktijk kan doen gelden.
- ¹⁵ Vgl. <http://www.auckland.ac.nz/uoahome/copyright/> - er is slechts een korte samenvatting publiekelijk gemaakt door de universiteit van Auckland: klik [hier](#).
- ¹⁶ Vgl. <https://researchspace.auckland.ac.nz/bitstream/handle/2292/1277/accessopen.htm?sequence=11>. Wel was er langs een omweg een aantal pagina's te vinden die wat de inhoudsopgave betreft enige indicatie over de inhoud geven.
- ¹⁷ Zie <http://www.refocussing.com/about/history/>.
- ¹⁸ Vgl. de eerder aangehaalde mail van Skeates van 1 oktober 2008 (noot 8) waaruit de gelijkwaardigheid nadrukkelijk blijkt. Zo schrijft Skeates o.a.: "All significant Refocussing work that has already been done with me will be completely credited toward the new therapy and there is a natural seamless progression between the two". Hiermee geeft ze de gelijkwaardigheid zelf openlijk nb. onder de noemer 'natuurlijk' aan en heeft er slechts een naamsverandering plaatsgevonden - vanwege de betreffende gerechtelijke procedure. Tegelijk blijkt uit het gerechtelijke proces (p.37 pnt 145) dat: "Ms Skeates's decision to credit trainees who had already completed courses in Refocussing over to Insight Focused Therapy...".
- ¹⁹ Vgl. <http://www.insight-international.org/seminars.php?lang=nl>.
- ²⁰ Zie noot 16.
- ²¹ Men leze ook wat de werkgroep Terug Naar De Bijbels schrijft in haar rondschriftbrief van 29 februari 2008 nr. 34 p.7 e.v. - de gerechtelijke uitspraak was nog niet geweest en blijkbaar was er nog sprake van 'samenwerken' tussen Skeates en Divett. (klik [hier](#) voor de bedoelde rondzendbrief).
- ²² Voor uitleg en toelichting van dit begrip leze men het gratis (via o.m. deze site) te downloaden ebook.
- ²³ Vgl. noot 9 en voor de site van Ellen Lind: <http://www.haabogudveje.dk/>. Zij geeft in haar CV aan: "2002-08 uddannelse i Refokuseringsterapi hos psykolog Pauline Skeates fra New Zealand" (vertaald: 2002-08 training Refocussingtherapie met psycholoog Pauline Skeates uit Nieuw-Zeeland) - zie in dit verband het slot van noot 16; het heeft er meer dan de schijn van dat onder deze 'kwalificatie' o.a. Ellen Lind valt (zie ook het verslag van de gerechtelijke procedure onder [63]).
- ²⁴ De cursivering bedoelt aan te geven dat een dergelijk spreken er op wijst dat de door IFT Nederland even er voor gegeven opsomming (nog) niet volledig is.
- ²⁵ Zie <http://www.ift.nl/Wat-is-IFT.html>.
- ²⁶ Als meest opmerkelijk valt te wijzen op diens interview met de Dalai Lama <http://www.tpccpg.com/beck/MeetingOfTheMinds.html>.
- ²⁷ Vgl. Fritz Perls, Petruska Clarkson & Jennifer Mackewn, Sage Publication, London 1993, p. 18.
- ²⁸ "Weaving together the accumulated wisdom of his two worlds--Buddhism and Western psychotherapy--Epstein shows how "the happiness that we seek depends on our ability to balance the ego's need to do with our inherent capacity to be". Zo volgens een recensie n.a.v. Mark Epstein, *Going to Pieces Without Falling Apart, A Buddhist Perspective on Wholness*, Broadway Books, New York 1999.
- ²⁹ Erikson schreef: Let us face it: "deep down' nobody in his right mind can visualize his own existence without assuming that he has always lived and will live hereafter". Erik Erikson, *Gandhi's Truth*, W.W. Norton, New York 1969, p. 36.
- ³⁰ Vgl. <http://www.insight-international.org/counselling.php?lang=en> alsook http://www.insightcounselling.co.nz/Site/INSIGHT_FOCUSED_THERAPY.ashx. Op de laatst genoemde site schrijft zij: "The concepts of IFT are drawn from ideas inspired by the latest neurobiological research, mindful-awareness techniques, and Christian Spirituality" (met neurobiologisch onderzoek doelt zij op de New Age theorieën rond de twee hersenhelften). Even verderop vervolgt Skeates: "The research of Friedrickson (2010) shows that even a minimum of eight minutes of mindful-awareness practice per day will be registered positively within your mind/brain dynamic". Men bedenke daarbij dat Friedrickson uitermate vertrouwd is met het boeddhisme en de daarmee samenhangende meditatietechnieken en het zonder schroom heeft over 'de positieve psychologie van het boeddhisme en yoga' - vgl. haar gelijknamige artikel in de: *British Journal of Psychology*, Volume 102, Issue 1 - Article first published online: 17 JAN 2011 - pages 141,142, February 2011. Als voorbeeld m.b.t. mindfulness (mindful awareness) is tevens gekozen voor enkele voor zich sprekende uittalingen van een directe medewerkster van Skeates, Sandy Fabrin - zie: <http://creativityinnerhealing.blogspot.nl/> (m.n. wat zij schrijft op 1 mei en 2 juli 2012).
- ³¹ Vgl. een gegeven CV bij de aanprijzing van haar boek *Hands - On the Primary Control* - zie http://www.hiteltd.co.uk/shop/product_info.php?cPath=42&products_id=147. Kan er nu nog met droge ogen gesproken worden over een geslaagde integratie van theologie en psychologie?? Divett, die de therapievorm graag plaatst onder de noemer charismatisch en als zodanig te kennen geeft zelf vertrouwd te zijn met het werk van Gods Geest, ontbreekt het hier overduidelijk aan geestelijk onderscheidingsvermogen. Zoals uit het vervolg zal blijken, kunnen er wat dit betreft meerdere vraagtekens bij haar geestelijke betrouwbaarheid worden geplaatst. Geldt niet hetzelfde voor Skeates als navolger van Divett's therapievorm die zij (nog steeds) vertegenwoordigt, zij het onder een andere benaming maar inhoudelijk synoniem?
- ³² Voor meer informatie met betrekking tot het verschijnsel mindfulness (en de relatie tot het christelijk geloof), zie drs. Ruud van der Ven, *Alternatief balanceren in de gezondheidszorg*, <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/christelijke-medische-ethiek/alternatief-balanceren-in-de-gezondheidszorg.htm>. Zie ook Gerard Feller, *Aandachtraining, Mindfulness*, <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/body-mind-methodes-en-occultisme/aandachtraining-mindfulness.htm> (en Gerard Feller in het blad Promise, okt. 2007). Ook valt te verwijzen naar een helder en duidelijk artikel van Robb Ludwick in het blad Lev, tijdschrift uitgegeven door de stichting L'Abri - Nederland, jaargang 14, nr. 3, 2010.
- ³³ Katje Wagner, *Inside Out: Focusing as a Therapeutic Modality*, *Journal of Humanistic Counseling, Education & Development*, 45 (Spring 2006), The American Counseling Association, p. 49.
- ³⁴ Vgl. haar aanraders op: <http://www.insight-international.org/literature.php?lang=en> onder de noemer: (vertaald) boeken het lezen waard: Daniel J. Siegel, *The Developing Mind: How Relationships and the Brain Interact to Shape Who We Are*, The Guilford Press, New York 1999 en Daniel J. Siegel, *The Mindful Brain: Reflection and Attunement in the Cultivation of Well-Being*, W.W. Norton, New York 2007.

³⁵ Zie http://spiritube.com/jack-kornfield/mindfulness-and-the-brain-with-dan-siegel-video_ebedf1fe2.html. Let op het in het midden van de beide heren geplaatste boeddhabeeld.

³⁶ Nog in 2006 werd onder de link Mentoring NPL met name als bruikbaar in/bij Refocussing genoemd op de site van insightcounselling.co.nz. Vgl. Ook de constatering en melding daarvan door Ron op 25-04-2006 op het blog van Eddy Pender: http://gelovenopmaandag.typepad.com/geloven_op_maandag/2006/04/refocussing.html?cid=16532457#. Voor de inhoud/het gevaar van NPL wordt verwezen naar een uitgebreid artikel van Gerard Feller op de site van Promise (Neuro-linguïstisch programmeren of N.L.P.: <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/bewustzijnsveranderende-technieken-en-methodes/neuro-linguïstisch-programmeren.htm>) alsook naar een in het juninummer van dit jaar verschenen artikel in Bijbel&Onderwijs (nr. 3, 15e jrg., juni 2012): *NLP, een nieuwe godsdienst?*

³⁷ Het door Johannes Multimedia gratis uitgegeven e-book is te downloaden op de volgende sites:..... Om het gratis ebook te kunnen lezen/het bestand te kunnen openen, heeft men niet noodzakelijk te beschikken over een aangekochte ereader. Het gedownloade bestand kan ook langs de volgende weg worden geopend en gelezen. Met het installeren van het (eveneens gratis) te downloaden programma *Adobe Digital Editions* van Adobe kan het bestand bijvoorbeeld worden geopend. Ook kan men echter via de Browser die men gebruikt, middels het add-onbeheer, een ereader downloaden waarmee vervolgens het bestand kan worden geopend. Daarnaast kunt (eveneens gratis) terecht bij <http://calibre-ebook.com/>.

³⁸ “In my teaching on Self Awareness, I merely teach and observe that unmet developmental needs are going to give rise to individuals failing to realise their potential as postulated by Maslow...”. Zo Skeates in [het gerechtelijk verslag](#).

³⁹ Wanneer INSIGHT 'Refocussing' gebruikt, dan wordt deze term (volgens Skeates voor de gerechtelijke uitspraak in een aanvankelijke 'schikkingsovereenkomst') altijd gebruikt in relatie tot 'Refocussing the Methodology' en 'not refocussing the brand'. (Alsof een merknaam los zou kunnen staan van een methode - jgh.) Ook Skeates heeft haar Insight Focused Therapy ondertussen tot een bedrijf ontwikkeld: 'Pauline set up Insight Services Ltd', geeft Lind aan in haar al eerder genoemde [vlogschrift](#).

⁴⁰ Vgl. <http://www.2xf.nl/files/Workshop%20klein.pdf> - klik [hier](#) voor deze pdf file.

⁴¹ In dit licht moet men eens het volgende overwegen wat op de site van Skeates te lezen staat (http://www.insightcounselling.co.nz/Site/INSIGHT_FOCUSED_THERAPY.ashx): “The research of Barbara Fredrickson (2010) shows that even a minimum of eight minutes of mindful-awareness practice per day will be registered positively within your mind/brain dynamic”. Bedenk daarbij dat (ook) Fredrickson uitermate vertrouwd is met het boeddhisme en de daarmee samenhangende meditatietechnieken en het heeft over “*de positieve psychologie van het boeddhisme en yoga*” vgl. haar gelijknamig artikel in: British Journal of Psychology Volume 102, Issue 1 - Article first published online: 17 JAN 2011 - pages 141–142, February 2011!!)

⁴² Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p.18.

⁴³ Divett geeft daarbij aan dat zij hiermee 'een integratie beoogt van psychologie en theologie' (waarbij opvalt dat zij psychologie als eerste noemt!). Zo Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 18.

⁴⁴ Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 18.

⁴⁵ “Vanuit die ervaring heeft zij vastgesteld, dat zelfbewustzijn een sleutel is in de verandering naar een positief en een gezond leven met God. Mensen die "blind", "doof" en "ingeslapen" zijn, kunnen nieuw leven ontvangen”. Vertaald citaat in: Werkgroep Terug naar de Bijbel 29 febr. 2008, no. 34. Klik [hier](#).

⁴⁶ Vergelijk in *De Focustherapie, IK of... Christus*, 2012 - en wat daar gezegd is over 'ruimte', zie p. 61 en vooral p. 62.

⁴⁷ “God Spaces’ are a spiritual, metaphysical ‘space’ that all people have” - vertaling zie Werkgroep Terug naar de Bijbel 29 febr. 2008, no. 34. Klik [hier](#). Elk mens? Bedoelt Divett, in lijn met de oorspronkelijke focusideologie, dat God *in* elk mens zelf te vinden is? Opvallend is dat ook bij Divett evenals bij Gendlin c.s. fenomenen als dromen etc. een rol kunnen spelen.

⁴⁸ Ze geeft aan dat zij (haar voorvaderen) '(vertaald) 'hun eigen manieren van kennen (knowing), zijn en doen ontwikkelden'. Divett bij Daniël Louw, 2012 p.19. Ze verwijst daarbij naar Elsdon Best en diens *Tuhoe: the children of the mist; a sketch of the origin, history, myths and beliefs of the Tuhoe tribe of the Maori of New Zealand* (noot 1, p.19). Opmerkelijk is het volgende dat zij zegt in vergelijking met wat Gendlin met betrekking tot het kennen (het 'impliciete' - vgl. Gendlin in e-book) zegt: “... not something that you don't know but something that you do know you have not found a way of expressing. Refocussing gives you a possibility to draw out of you all of the dimensions of your own understanding of God and experiencing God...”. Divett mag er 'Divine Essence' aan toevoegen, maar het geheel komt ten minste dichtbij: guided meditation. Zie ook verderop in de tekst van dit artikel zelf.

⁴⁹ Vgl. Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 19, 20.

⁵⁰ Zie Werkgroep Terug naar de Bijbel 29 febr. 2008, no. 34 - klik [hier](#).

⁵¹ In hoeverre komt Divett hier, zoals hiervoor in de tekst al als vraag gesteld, in de buurt bij het kabbalistische (zevenvoudige) pad van hart naar hoofd, het pad dat zou leiden naar de top van spiritualiteit? Of is dit louter toeval?

⁵² Zie noot 45.

⁵³ Is het toeval dat Divett meer dan gecharmeerd is van bijvoorbeeld de Toronto Blessing, een zaak die overigens ook binnen Jeugd met een Opdracht, een organisatie waarmee Skeates verbonden is geweest, de nodige ruimte kreeg/krijgt? Zij verwijst gretig ter onderbouwing naar o.a. [Mararet Ploloma](#) - zie Divett bij Daniël Louw, 2012, p.25.

⁵⁴ Vergelijk *De Focustherapie, IK of... Christus*.

⁵⁵ Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 24, Divett geeft daar feitelijk aan dat een en ander niet gemakkelijk in woorden valt uit te leggen.

⁵⁶ Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 24.

⁵⁷ Opgemerkt mag hier worden dat (ook) Kathy McGuire in relatie tot de focusideologie de theorieën van de twee hersenhelften aanhangt. Zie voor McGuire: <http://www.cefocusing.com/wordpress/?p=192>.

⁵⁸ Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 25.

⁵⁹ Divett bij Daniël Louw, Takaaki Ito, Ulrike Elsdörfer (Eds), 2012, p. 24.

⁶⁰ Zie noot 53.

⁶¹ Zie Werkgroep Terug naar de Bijbel, 29 febr. 2008, no. 34. Klik [hier](#).

Emmeloord oktober 2012

auteur: drs. J.G. Hoekstra

Voor reacties en/of vragen kunt u de auteur bereiken via:

info@bijbels-perspectief

www.bijbels-perspectief.nl

NB

Er is in het artikel geprobeerd rechten op afbeeldingen en illustraties te eerbiedigen, mocht er toch inbreuk worden gemaakt op auteursrechten dan ontvangt Bijbels perspectief daarvan graag bericht en zal een en ander worden rechtgezet